

REGERING VAN *ARUBA*

Minister van Financiën,
Economische Zaken en
Cultuur

L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Uitvoerings Rapportage

1e Kwartaal 2018

Colofon

Titel	:	Uitvoeringsrapportage 1 ^{ste} kwartaal 2018 Land Aruba
Samensteller	:	Directie Financiën
In samenwerking met	:	Departamento di Impuesto (DIMP) Departamento di Aduana (Douane) Departamento Recurso Humano (DRH)
Bronnen	:	Centrale administratie van het Land – GFS/EnterpriseOne, PSA, SAP, Economic Outlook CBA, Kwartaalrapportages (voorlopige cijfers) van de collectieve sector

Landsverordening Instelling Ministeries 2018:

1. Ministerie van Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie (AIOIE)
2. Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Cultuur (FEC)
3. Ministerie van Justitie, Veiligheid en Integratie (JVI)
4. Ministerie van Toerisme, Volksgezondheid en Sport (TVS)
5. Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling (OWDO)
6. Ministerie van Sociale Zaken en Arbeid (SZA)
7. Ministerie van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu (ROIM)
8. Ministerie van Transport, Communicatie en Primaire Sector (TCPC)

Disclaimer

Cijfers gepresenteerd in deze rapportage zijn afkomstig uit de centrale financiële administratie van het Land. Bij de opstelling van deze kwartaalrapportage is rekening gehouden met het volgende:

- De kosten zijn zo volledig mogelijk verwerkt en de middelen zijn opgenomen op basis van de werkelijke realisaties per 31 maart 2018. De kosten voortvloeiend uit nog te ontvangen facturen en afrekeningen, die voor zover nog niet in de centrale administratie zijn opgenomen, zijn op basis van een zorgvuldige schatting verwerkt in deze rapportage;
- Ontvangsten uit aflossingen studieleningen worden in de kapitaaldienst op basis van de werkelijke ontvangsten verantwoord;
- De toegepaste cijfermatige opstelling is conform de begrotingsopstelling, mits anders vermeld;
- De rapportage betreft de uitvoering van de begroting van de ministeries van het Land (c.q. overheid conform enge definitie).
- Kwartaalrapportages aangeleverd van de instellingen behorende tot de collectieve sector zijn voorlopige cijfers uit de eigen administraties, die niet door Directie Financiën naar juist- en volledigheid kunnen worden gecontroleerd.

Inleiding

Op 29 maart 2018 werd de Landsverordening tot wijziging van de Landsverordening instelling ministeries 2014 afgekondigd (AB 2018 no. 22). Dientengevolge is samenstelling van alle ministeries van huidige kabinet gewijzigd, waaronder ook die van de minister belast met Financiën. In de huidige kabinetsformatie heeft het Ministerie, het Ministerie van Financiën, Economische Zaken & Cultuur (MinFEC). De minister verantwoordelijk voor dit Ministerie, afgekort als MinFEC, heeft het genoegen u de eerste uitvoeringsrapportage over de eerste kwartaal 2018 aan te bieden.

Zoals bekend is de doelstelling van deze uitvoeringsrapportage om zowel informatie te verschaffen en verantwoording af te leggen aan de Ministerraad respectievelijk de Staten van Aruba ten aanzien van de begrotingsuitvoering, de middelen- en kostenrealisatie, de realisatie van de kapitaaldienst, de financiering en het schuldbeheer. Verder wordt ook informatie verschaft over de liquiditeitspositie en de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het financieel beheer. Deze rapportage geeft ook aan overige stakeholders inzicht met betrekking tot de openbare financiën van het Land.

Ten overvloede, dient u rekening te houden met het feit dat de Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2018 op 26 april 2018 (AB 2018. No 23) is afgekondigd. Artikel 4 van voornoemde Landsverordening regelt dat aan deze Landsbegroting terugwerkende kracht is verleend tot en met 1 januari 2018. Dit uitvoeringsrapportage presenteert dan ook de ontvangsten en bestedingen ten opzichte van de voornoemde vastgestelde begroting.

Het algemeen regeringsbeleid van huidige kabinet is om het algemeen belang van het Arubaanse volk te behartigen alsmede de mens en zijn gezin op de eerste plaats te stellen. Het regeerprogramma "Hunto pa Aruba" is gegrond op en omvat de, door de Verenigde Naties reeds gehanteerde, principes van de "Sustainable Development Goals". Het financieel en sociaaleconomisch beleid van dit coalitiekabinet kent daarom drie onlosmakelijk met elkaar verbonden pijlers: werken aan duurzame groei, de overheidsfinanciën op orde brengen, en een evenwichtige inkomensverdeling. Het is niet ondenkbaar dat enkele maatregelen getroffen moeten worden met het oog op het werken aan herstel van de overheidsfinanciën, maar ook gezien de economische situatie, zijn enkele stimulerende maatregelen opgenomen ten bate van de Arubaanse economie.

U treft aanvankelijk de inhoudsopgave van het document aan en vervolgens wordt de inhoud van deze rapportage middels een tabel kort samengevat met een puntsgewijze opsomming van de belangrijkste aspecten die zich in het eerste kwartaal 2018 voordeden. De daaropvolgende hoofdstukken geven per onderwerp een meer gedetailleerdere toelichting. De inhoud, vormgeving en monitoring van de beleidsintenties die normaliter in hoofdstuk 3 worden opgenomen (voornoemde hoofdstuk heeft als doel om over het meerjarig begrotingsbeleid te rapporteren) is thans nog in bespreking met een aantal stakeholders en zal in de uitvoeringsrapportage van het tweede kwartaal in nieuwe vorm worden gepresenteerd. Aan het eind van dit document zijn als bijlagen, een tabel met een berekening van de tekortnorm en twee grafieken die zowel de middelen- als de kostenrealisatie per kwartaal over de periode 2014 tot en met 2018 presenteren opgenomen, zodat u de ontwikkelingen op een totaalniveau nauwlettend kan volgen.

De minister van Financiën, Economische Zaken & Cultuur

mr. X.J. Ruiz-Maduro

14 mei, 2018

Inhoudsopgave

Colofon	2
Disclaimer	3
Inleiding	4
1. Samenvatting	6
2. Realisatie begroting 2018	7
2.1. Realisatie exploitatierekening	7
2.1.1 Middelen per 31 maart 2018.....	8
2.1.2 Kosten per 31 maart 2018.....	13
2.2. Realisatie kapitaalrekening.....	16
2.2.1 Korte toelichting op de kapitaaldienst per 31 maart 2018.....	16
3. Meerjarig begrotingsbeleid	18
3.1 Inleiding.....	18
4. Financiering en schuldbeheer	19
4.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid	19
4.2. Schuldstand.....	19
4.3. Schuldendienst 2018.....	21
4.4 Kortlopende schulden.....	22
5. Financieel beheer	23
6. Liquiditeitsoverzicht	28
6.1. Inleiding.....	28
7. Collectieve Sector	29
BIJLAGEN	30

1. Samenvatting

Middelen	t/m 31 maart 2018	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Directe belastingen	114,460,256	600,250,000	19.1%
Indirecte belastingen	117,675,770	517,555,500	22.7%
Retributies, leges & rechten	5,374,638	27,643,700	19.4%
Rechten, boeten & overig	16,742,687	35,415,100	47.3%
Rente	46,037	339,000	13.6%
Niet-belastingopbrengsten	6,917,686	93,723,000	7.4%
Landsbedrijven en fondsen	1,122,200	5,274,800	21.3%
Overige ontvangsten	8,640,427	50,131,300	17.2%
Totaal	270,979,701	1,330,332,400	20.4%

Kosten	t/m 31 maart 2018	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Personeel	89,861,232	382,999,400	23.5%
Werkgeversbijdragen	25,130,275	99,941,900	25.1%
Goederen en diensten	33,497,705	192,102,300	17.4%
Rente LV & VV	54,767,123	219,394,200	25.0%
Subsidies	48,622,160	221,924,500	21.9%
Overdrachten Binnenland	26,241,673	126,861,400	20.7%
Overdrachten Buitenland	3,166,067	19,794,200	16.0%
Bijdragen en afschrijvingen	37,512,544	161,563,300	23.2%
Totaal	318,798,779	1,424,581,200	22.4%

Exploitatieresultaat	(47,819,078)	(94,248,800)	50.7%
-----------------------------	---------------------	---------------------	--------------

Kapitaal ontvangsten	t/m 31 maart 2018	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Verkoop onr. goederen en grond	-	-	
Kapitaalontvangsten	-	-	
Lokale Kredietaflossing	974,281	6,317,000	15.4%
Reserves	-	-	
Vrijgekomen afschrijvingen	6,734,325	26,937,300	25.0%
Totaal	7,708,606	33,254,300	23.2%

Kapitaal uitgaven	t/m 31 maart 2018	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Investerings	901,241	51,218,000	1.8%
Vermogensoverdrachten	1,000,000	5,690,000	17.6%
Lokale kredietverlening	4,162,096	32,000,000	13.0%
Totaal	6,063,337	88,908,000	6.8%

Netto resultaat kapitaaldienst	1,645,269	(55,653,700)	-3.0%
---------------------------------------	------------------	---------------------	--------------

Financieringsbehoefte	(120,836,655)	(487,064,500)	24.8%
------------------------------	----------------------	----------------------	--------------

Herfinanciering aflossingen	74,662,846	337,162,000	22.1%
------------------------------------	-------------------	--------------------	--------------

Financieringstekort	(46,173,809)	(149,902,500)	30.8%
----------------------------	---------------------	----------------------	--------------

Berekening tekortnorm Land Aruba:			
Tekort t.o.v. BBP 1ste kw. '18 Afl.	-0.9%	-3.0%	
5,004.4 mln			

Berekening tekortnorm Collectieve Sector			
Exploitatieresultaat Land Aruba	(47,819,078)	(94,248,800)	50.7%

Explo.result. Collectieve Sector	(29,581,244)		
---	---------------------	--	--

Fin.tekort Collectieve Sector	(27,935,975)	-	-0.6%
--------------------------------------	---------------------	----------	--------------

Puntsgewijze toelichting 31 maart, 2018:

- Totale middelen Afl. 270,9 miljoen (realisatie 20.4%)
- Totale kosten Afl. 318,8 miljoen (realisatie 22.4%)
- Opbrengst intensivering invorderingsacties DIMP Afl. 7,2 miljoen:
  - Loonbelasting Afl. 1,8 miljoen
  - Winstbelasting Afl. 2,0 miljoen
  - Grondbelasting Afl. 2,3 miljoen
  - BBO Afl. 1,1 miljoen
- Onderverdeling winstbelasting (Afl. 7,8 miljoen):
  - Winstbelasting Afl. 2,0 miljoen
  - VAS Afl. 5,8 miljoen
- Negatieve exploitatieresultaat van Afl. 47,8 miljoen (realisatie 50.7%)
- Kapitaalontvangsten Afl. 7,7 miljoen (realisatie 23.2%)
- Kapitaaluitgaven Afl. 6.1 miljoen (realisatie 6.8 %)
- Positieve nettoresultaat op de kapitaaldienst van Afl. 1,6 miljoen (realisatie -3.0%)
- Financieringsbehoefte Afl. 120,8 miljoen (realisatie 24.8%)
- Herfinanciering van aflossingen Afl. 74,7 miljoen (realisatie 22.1%)
- Financieringstekort Afl. 46,2 miljoen (realisatie 30.8%)
- Vastgestelde financieringsbehoefte 2018 Afl. 149,9 miljoen
- Schuldstand inclusief latente schulden Afl. 4,205.31 miljoen, waarvan aandeel leningen Afl. 4,024.23 miljoen
- Kortlopende schulden Afl. 181,1 miljoen
- Liquiditeit:
  - Ontvangsten Afl. 93,5 miljoen
  - Uitgaven Afl. 113,6 miljoen
- Nominale BBP-prognose 2018 (conform begroting 2018): Afl. 5,004,4 miljoen
- Nominale BBP-prognose 2018 conform economic outlook van de Centrale Bank gepubliceerd op 25 april 2018: Afl. 4,903.3 miljoen
- Berekende tekortnorm Collectieve Sector per 31 maart 2018: -0.6%
- Nominale economische groeiveronderstelling begroting 2018: 1%
- Actuele nominale economische groeiprognose CBA 2018: 1.4% (d.d. 25 april 2018)
- Financieel beheer:
  - Aantal projecten gereed : 5
  - Aantal projecten in uitvoering/planning : 18
  - Aantal projecten vertraagd : 6
  - Aantal nieuwe projecten : 1

2. Realisatie begroting 2018

2.1. Realisatie exploitatierekening

Tabel 2.1 presenteert het voorlopige exploitatiesaldo van het Land Aruba per einde van het eerste kwartaal 2018. Het Land heeft over deze periode Afl. 270,9 miljoen aan ontvangsten geboekt, waarvan Afl. 232,1 miljoen aan belastingopbrengsten (85.7% van de totale middelen), samen (de directe en indirecte belastingen) gelijk aan een begrotingsrealisatie van 2.8%. De overige middelensoorten brachten samen Afl. 38,8 miljoen in 's Landskas (gelijk aan 14.3% van de totale middelen). De totale kosten over het eerste kwartaal bedroegen ruim Afl. 318,8 miljoen wat gelijk is aan 22.4% van de begroting. De personeelskosten (salarissen inclusief werkgeversbijdragen) vormen samen het grootste aandeel in de kosten ten bedrage van Afl. 114,9 miljoen (36.1% van de totale kosten). De twee na grootste kostenpost zijn de rentelasten (17.2%) die per einde eerste kwartaal voor 25% zijn gerealiseerd en daarna de uitgaven gerelateerd aan subsidieverstrekingen die 15.3% van de totale kosten voor hun rekening nemen. Voornoemde kosten zijn per ultimo maart 2018 voor 21.9% gerealiseerd. Vermeldenswaardig is de realisatie van de kostensoort goederen en diensten die slechts voor 17.4% is gerealiseerd ten opzichte van de begroting. De redenen hiertoe zijn toe te schrijven aan het feit dat gedurende het eerste kwartaal de begroting 2018 nog niet was behandeld en aangenomen, waardoor overheidsdiensten op basis van de ervaring van voorgaande jaren behoedzaam zijn in het aangaan van verplichtingen. Per saldo bedraagt het exploitatietekort aan het einde van het eerste kwartaal Afl. 47,8 miljoen, wat 50.7% is van de verwachte resultaat per ultimo 2018.

Tabel 2.1: Exploitatieresultaat per 31 maart 2018

<i>Middelen</i>	<i>t/m 31 maart 2018</i>	<i>Begroot 2018</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
<i>Directe belastingen</i>	114,460,256	600,250,000	19.1%
<i>Indirecte belastingen</i>	117,675,770	517,555,500	22.7%
<i>Retributies,leges & rechten</i>	5,374,638	27,643,700	19.4%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	16,742,687	35,415,100	47.3%
<i>Rente</i>	46,037	339,000	13.6%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	6,917,686	93,723,000	7.4%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	1,122,200	5,274,800	21.3%
<i>Overige ontvangsten</i>	8,640,427	50,131,300	17.2%
	270,979,701	1,330,332,400	20.4%

<i>Kosten</i>	<i>t/m 31 maart 2018</i>	<i>Begroot 2018</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
<i>Personeel</i>	89,861,232	382,999,400	23.5%
<i>Werkgeversbijdragen</i>	25,130,275	99,941,900	25.1%
<i>Goederen en diensten</i>	33,497,705	192,102,300	17.4%
<i>Rente LV & VV</i>	54,767,123	219,394,200	25.0%
<i>Subsidies</i>	48,622,160	221,924,500	21.9%
<i>Overdrachten Binnenland</i>	26,241,673	126,861,400	20.7%
<i>Overdrachten Buitenland</i>	3,166,067	19,794,200	16.0%
<i>Bijdragen en afschrijvingen</i>	37,512,544	161,563,300	23.2%
	318,798,779	1,424,581,200	22.4%

Exploitatieresultaat	(47,819,078)	(94,248,800)	50.7%
-----------------------------	---------------------	---------------------	--------------

Bron: Directie Financiën

2.1.1 Middelen per 31 maart 2018

Tabel 2.2 presenteert de realisatie per middelen categorie per einde van het eerste kwartaal van dit dienstjaar, met daarnaast de vergelijkende cijfers van het voorafgaande dienstjaar. Volledigheidshalve wordt hierbij opgemerkt dat de cijfers van het voorafgaande dienstjaar afkomstig zijn van de uitvoeringsrapportages van 2017 omdat bij het samenstellen van deze uitvoeringsrapportage de definitieve cijfers nog niet beschikbaar zijn. Het Land is thans intensief bezig met de samenstelling van de jaarrekening 2017 die op 1 juni 2018 door de minister van Financiën, Economische Zaken & Cultuur (MinFEC) aan de Algemene Rekenkamer moet worden aangeboden.

Tabel 2.2: Middelenrealisatie per 31 maart 2018 in Afl.

Middelen	t/m 31 maart 2018	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
<i>Directe belastingen</i>	114,460,256	600,250,000	19.1%
<i>Indirecte belastingen</i>	117,675,770	517,555,500	22.7%
<i>Retributies, leges & rechten</i>	5,374,638	27,643,700	19.4%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	16,742,687	35,415,100	47.3%
<i>Rente</i>	46,037	339,000	13.6%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	6,917,686	93,723,000	7.4%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	1,122,200	5,274,800	21.3%
<i>Overige ontvangsten</i>	8,640,427	50,131,300	17.2%
	270,979,701	1,330,332,400	20.4%

Bron: Directie Financiën

Hieronder volgt een nadere toelichting per middelensoort, waarbij aanvankelijk de directe en indirecte belastingen worden toegelicht en daaropvolgend de overige middelensoorten zoals in tabel 2.2 is opgenomen.

Onderverdeling van de directe belastingen:

Tabel 2.3: Realisatie directe belastingen per 31 maart 2018 in Afl.

Omschrijving	t/m 31 Maart 2018	t/m 31 Maart 2017	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
<i>Loonbelasting</i>	72,012,836	69,758,612	285,300,000	25.2%
<i>Inkomstenbelasting</i>	2,691,719	(2,864,225)	-	0.0%
<i>Rente belastingvordering</i>	967,016	881,445	5,000,000	19.3%
<i>Vervolg nat. persoon</i>	-	-	100,000	0.0%
<i>Winstbelasting</i>	7,825,947	8,797,182	208,000,000	3.8%
<i>Dividenbelasting</i>	1,007,128	321,469	5,000,000	20.1%
<i>Grondbelasting</i>	4,730,384	2,853,018	51,500,000	9.2%
<i>Successie-/overgangsb. l.</i>	186,400	197,589	600,000	31.1%
<i>Overdrachtsbelasting</i>	8,384,627	6,905,017	19,000,000	44.1%
<i>Motorrijtuigenbelasting</i>	15,561,311	17,132,308	25,000,000	62.2%
<i>Zegelbelasting</i>	1,092,888	432,572	750,000	145.7%
	114,460,256	104,414,987	600,250,000	19.1%

Loonbelasting

De loonbelasting ontvangsten bedroegen per 31 maart 2018 Afl. 72,0 miljoen (25.2% van de begroting). Ten opzichte van het eerste kwartaal van het voorafgaande jaar werd Afl. 2,3 miljoen meer geïnd (3.2%) meer aan loonbelasting geïnd, welke een resultaat is van steeds verbeterde compliance en continuering van de intensivering van de invorderingsacties. Volgens de DIMP heeft de gevoerde invorderingsacties ten aanzien van dit middelensort in het eerste kwartaal 2018, Afl. 1,8 miljoen opgeleverd. Naar verwachting zal de inkomsten van dit middelensort op basis van de verwachte loon- en werkgelegenheidsontwikkelingen een groeiende (tenminste een stabiele) trend laten zien.

Inkomstenbelasting

Dit middelensort betreft het resultaat van de verwerking van de jaarlijkse IB-aangifte en de afgewikkelde aanslagen. Dit kan in restituties of naheffing resulteren. In het eerste kwartaal was het resultaat van betalingen en restituties positief ten gunste van s' Lands kas.

Rente belastingvordering

Dit middelensort betreft geïncasseerde rente op achterstallige belastingontvangsten. Dit middelensort laat een groei zien van 9.7% ten opzichte van het voorafgaande periode en een realisatie van 19.3% ten opzichte van de begroting 2018. Het voornoemde is mede het resultaat van de effectieve samenwerking met het afpakteam, bestandsvergelijkingen van de KvK en het UOAZV, de intensivering van de samenwerking met de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister (DBSB), de SVB, DIMAS en de bevordering van interne non-compliance rapportages waardoor meer naheffingsaanslagen waren opgelegd voor zowel loonbelasting, BBO en de winstbelasting.

Winstbelasting

De ontvangen winstbelasting vertoont een daling van 11% ten opzichte van het eerste kwartaal van het jaar daarvoor. De realisatie ten opzichte van de begroting 2018 is gelijk aan 3.8%. Deze lage realisatie behoeft thans nog geen speciale aandacht, omdat rekening moet worden gehouden met de specifieke deadlines van dit belastingsoort. In het tweede kwartaal kan meer van de ontwikkelingen rondom de inning van de winstbelasting worden verteld, aangezien de eerste inlever en betaaldatum van dit belastingsoort wettelijk is vastgesteld op 31 mei 2018. Ondernemingen kunnen hierna uitstel verzoeken tot 30 november 2018. Vermeldenswaardig is dat, anders dan in afgelopen twee jaren, dit jaar sprake zal zijn van een verbeterde vergelijkbaarheid van de winstbelastingontvangsten, vanwege de genormaliseerde patroon na de invoering van de VAS in 2015. Ook is ten aanzien van dit belastingsoort vermeldenswaardig dat volgens de DIMP, Afl. 2 miljoen van de winstbelasting ontvangsten gerelateerd is aan gevoerde invorderingsacties in het eerste kwartaal 2018.

Dividendbelasting

Het eerste kwartaal vertoont een forse groei van de geïnde dividendbelasting in vergelijking met het eerste kwartaal 2017, ten bedrage van Afl. 0,7 miljoen (213.3%). Ten opzichte van de begroting 2018 is de realisatie gelijk aan 20.1%.

Grondbelasting

De ontvangsten grondbelasting zijn sterk afhankelijk van het tijdstip waarop het kohier wordt uitgevaardigd. Voor dit jaar is het kohier reeds uitgebracht met dagtekening 31 mei, 2018. De ontvangsten per ultimo maart 2018 bedroegen Afl. 1,9 miljoen meer dan het jaar daarvoor (groei van 65.8%) omdat vorig jaar het kohier laat was uitgevaardigd. De begrotingsrealisatie 2018 is gelijk aan 9.2% maar de verwachting is dat de realisatie na de tweeden kwartaal zal plaatsvinden.

Overdrachtsbelasting

De overdrachtsbelasting vertoont een bovenmatige realisatie van 44.1% wat aangeeft dat sprake is van een groei in de verkoop van onroerende goederen. In absolute bedragen bedraagt de groei ten opzichte van het voorafgaande jaar Afl. 1,5 miljoen.

Motorrijtuigbelasting

Tot slot is er ten aanzien van de motorrijtuigenbelasting vergeleken met het voorgaande jaar sprake van een achteruitgang op de compliance omdat een groot aantal bestaande kentekennummers niet zijn betaald. Vergeleken met het jaar hiervoor was er sprake van een bovenmatige realisatie omdat de compliance sterk was verbeterd als gevolg van de doorgevoerde wetswijziging en de daarmee samenhangende wettelijke betalingsplicht.

Onderverdeling van de indirecte belastingen:

Tabel 2.4: Realisatie indirecte belastingen per 31 maart 2018 in Afl.

Omschrijving	t/m 31 Maart 2018	t/m 31 Maart 2017	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Invoerrechten	42,308,541	36,769,649	180,000,000	23.5%
Accijns gedestilleerd	4,934,712	5,169,099	25,200,000	19.6%
Accijns sigaretten	6,164,054	8,773,782	12,100,000	50.9%
Accijns bier	6,867,598	5,922,957	31,100,000	22.1%
Accijns minerale oliën	16,007,786	20,626,184	74,250,000	21.6%
B.B.O.	29,948,647	25,641,124	150,000,000	20.0%
Zegelbelastingen	52	4,452	50,500	0.1%
Dienstverlening IUD	540,600	641,918	2,775,000	19.5%
Vergunningen	7,444,280	7,279,704	28,000,000	26.6%
Milieubelasting op hotels e.a.	3,240,071	3,144,836	12,800,000	25.3%
Milieubel. op verhuur voertuig	219,429	294,389	1,280,000	17.1%
	117,675,770	114,268,094	517,555,500	22.7%

Bron: Departamento di Impuesto

Invoerrechten

De invoerrechten is de grootste middelsoort in de indirecte belastingen met een aandeel van 36% in de totale ontvangsten. Tabel 2.4 geeft aan dat de invoerrechten over het eerste kwartaal 2018 een groei kende van Afl. 5,5 miljoen (15.1%) in vergelijking met het eerste kwartaal van 2017. De begrotingsrealisatie 2018 is berekend op 23.5% waarbij moet worden vermeld dat rekening moet worden gehouden dat de invoerrechten sterk onderhevig zijn aan seizoensinvloeden. Volgens de Douane, is deze groei nog te danken aan verbeterde compliance, mede als gevolg van de verzorgde cursussen aan inklaringsfunctionarissen die een positief effect hebben op controles na invoer, waardoor de inklaringen steeds meer conform de vigerende richtlijnen en tarieven worden gedaan.

Accijnzen

De accijnzen hebben vormen samen 28.9% van de totale ontvangsten in de indirecte belastingen. Met uitzondering van de accijns op bier die een toename weergeeft van Afl. 0.9 miljoen (15.9%), laten de overige accijnssoorten samen een daling zien van Afl. 5,6 miljoen. Indien de groei van de accijns bier wordt meegeteld bedraagt de daling per saldo 16.1%.

BBO (Belasting op bedrijfsomzetten)

Dit middelensoort is de derde na grootste met een aandeel van 25.5% in de totale ontvangsten binnen de totaal ontvangen indirecte belastingen. Vergeleken met het eerste kwartaal van het voorafgaande jaar zijn de BBO-ontvangsten met Afl. 4,3 miljoen oftewel met 16.8% toegenomen. De begrotingsrealisatie 2018 is berekend op 20%. Volgens de DIMP leverde de gevoerde invorderingsacties ten aanzien van de BBO in het eerste kwartaal 2018, Afl. 1,1 miljoen.

De overige indirecte belastingsoorten leverden samen Afl. 11,4 miljoen op (een aandeel van 9.7% in de totale indirecte belastingopbrengsten) en vergeleken met het voorafgaande jaar is een lichte stijging waar te nemen van 0.7%.

Hieronder volgt een specificatie van een aantal middelensoorten die reeds in tabel 2.2. zijn gepresenteerd, maar die chronologisch na de indirecte belastingen in de tabel zijn opgenomen.

Retributies, leges & rechten:

Totaal werd onder dit middelensoort Afl. 5,3 miljoen ontvangen (realisatie van 19.4% van de begroting). Het grootste bedrag betreft ontvangsten uit hoofde van retributies en leges (Afl. 5,1 miljoen) afkomstig van Dienst Openbare Werken. Vergeleken met het eerste kwartaal van het voorafgaande jaar is sprake van een daling van Afl. 0,9 miljoen (15.3%).

Rechten, boeten & overig:

Deze middelensoort geeft een realisatie weer van Afl. 16,7 miljoen weer, oftewel 47.3% van de begroting. Vergeleken met de ontvangsten in het eerste kwartaal van het voorafgaande jaar is er sprake van een toename van Afl. 5,1 miljoen (44.1%). Het grootste bedrag geboekt onder dit middelensoort (Afl. 10,2 miljoen) betreft ontvangsten van verschillende diensten, waarvan de grootste afkomstig zijn uit ontvangen 'concession fee' van AAA N.V. ten bedrage van Afl. 4,9 miljoen en de ontvangsten van de Dienst Telecommunicatie Zaken ten bedrage van Afl. 4,6 miljoen. De overige inkomsten die bij dit grote bedrag behoren, zijn afkomstig van Directie Scheepvaart.

Verder wordt onder dit middelensoort ook ontvangsten uit verleende dienstverlening aan derden geboekt. Per ultimo maart 2018 werd hieraan Afl. 4,1 miljoen ontvangen, terwijl onder het middelensoort 'bijdragen in kosten' Afl. 1,1 miljoen aan ontvangsten werd geboekt. Aan opgelegde boeten en incidentele middelen werd in totaal ook Afl. 1,1 miljoen geïncasseerd.

Niet-belastingopbrengsten:

De realisatie van deze middelensoort bedraagt per ultimo maart 2018 Afl. 6,9 miljoen, gelijk aan een realisatie van 7.4% van de begroting. De ontvangsten geboekt onder deze categorie zijn gerelateerd aan de overdrachten van het Rijk Afl. 2,4 miljoen, erfpachtrechten, Afl. 2,3 miljoen en toeristenheffing Afl. 1,6 miljoen. Een vergelijking met het eerste kwartaal 2017 laat een afname zien van Afl. 0,9 miljoen (11.5%). Vermeldenswaardig is hierbij dat de uitkeringen van deelnemingen meestal na het tweede kwartaal bekend worden.

Landsbedrijven en fondsen:

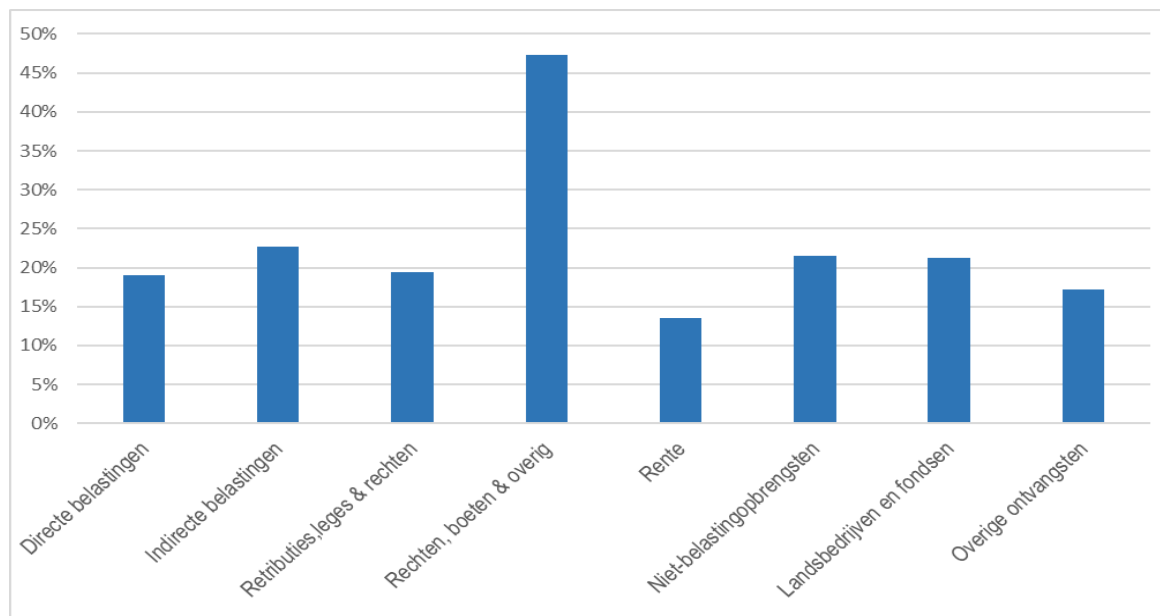
De realisatie van de middelen bij de landsbedrijven en fondsen bedraagt per 31 maart 2018 Afl. 1,1 miljoen, gerealiseerd voor 21.3% ten opzichte van de begroting 2018. Deze ontvangsten hebben voornamelijk te maken met interne verrekeningen en doorbelastingen tussen de overheidsdiensten. Een vergelijking met 2017 geeft een afname van Afl. 0,4 miljoen (24.4%).

Overige:

De overige ontvangsten bedroegen aan het einde van het eerste kwartaal Afl. 8,6 miljoen, gerealiseerd voor 17.2% ten opzichte van de begroting. Dit bedrag is voornamelijk toe te schrijven aan ontvangen deviezenprovisie. Vergeleken met 2017 is sprake van een daling in deze ontvangsten van Afl. 2,5 miljoen (22.4%).

Samenvattend zijn alle middelensoorten in onderstaande grafiek opgenomen (uitgedrukt in procenten).

Grafiek 2.1: Middelenrealisatie per 31 maart 2018 uitgedrukt in procenten:

Bron: Directie Financiën

2.1.2 Kosten per 31 maart 2018

De totale kosten tot en met 31 maart 2018 bedroegen Afl. 318,8 miljoen, gelijk aan een begrotingsuitputting van 22.4%. Tabel 2.5 geeft per hoofdkostensoort de gerealiseerde kosten met de vergelijkende cijfers uit dezelfde periode van het voorafgaande jaar. Tevens is de uitputting van de vastgestelde begroting voor het dienstjaar 2018 opgenomen.

Tabel 2.5: Kostenrealisatie over 2017 in Afl.

Kosten	t/m 31 maart 2018	t/m 31 maart 2017	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Personeel	89,861,232	89,326,343	382,999,400	23.5%
Werkgeversbijdragen	25,130,275	24,406,737	99,941,900	25.1%
Goederen en diensten	33,497,705	39,740,367	192,102,300	17.4%
Rente LV & VV	54,767,123	51,334,342	219,394,200	25.0%
Subsidies	48,622,160	47,042,046	221,924,500	21.9%
Overdrachten Binnenland	26,241,673	29,036,319	126,861,400	20.7%
Overdrachten Buitenland	3,166,067	4,827,066	19,794,200	16.0%
Bijdragen en afschrijvingen	37,512,544	46,649,796	161,563,300	23.2%
	318,798,779	332,363,016	1,424,581,200	22.4%

Bron: Directie Financiën; vergelijkende cijfers afkomstig uit URK4, 2017.

Personeel:

De personeelskosten, inclusief overwerkvergoedingen, bedroegen per ultimo maart 2018 Afl. 89,9 miljoen (23.5% van de begroting). Een vergelijking met het eerste kwartaal 2017 een lichte stijging in personeelskosten zien van Afl. 0,5 miljoen. De redenen hiertoe liggen ten dele aan de financiële afwikkeling van afvloeiend personeel.

Om de personeelskosten in relatie te kunnen brengen met het aantal FTE's, is onderstaande tabel 2.6 opgenomen. Het doel van deze tabel is om per kwartaal inzicht te geven in het verloop van het aantal FTE's. Vermeldenswaardig is het feit dat per 1 januari 2018 de nieuwe Landsverordening Instelling Ministeries (LIM) van kracht is gegaan, waardoor een vergelijking met de instelling ministeries van het vorige kabinet niet zomaar mogelijk is, omdat de samenstelling van de ministeries zijn veranderd en sprake is van verschuivingen van ambtenaren tussen de ministeries. Om toch vergelijkingsmateriaal aan te bieden is het totaal aantal FTE's per ultimo 2017 in onderstaande tabel opgenomen.

DRH geeft aan dat het aantal FTE's aan het einde van het eerste kwartaal 2018 per saldo met 26 is afgenomen, ten opzichte van het vierde kwartaal 2017. De reden hiertoe is omdat diverse arbeidsovereenkomsten bij de overheidsdiensten van rechtswege zijn verlopen en niet door het huidige kabinet zijn verlengd. Vermeldenswaardig is dat de regering nog bezig is met onderhandelingen om nog een aantal contracten te ontbinden, maar thans is het prematuur om over de mogelijke resultaten hiervan te kunnen rapporteren.

Tabel 2.6: Ontwikkeling personeelsaantallen in FTE's

Ministerie	2017	2018	2018	2018	2018
	K4	K1	K2	K3	K4
Ministerie AIOIE		450	-	-	-
Ministerie FEZC		784	-	-	-
Ministerie JVI		1508	-	-	-
Ministerie OWDO		226	-	-	-
Ministerie ROIM		187	-	-	-
Ministerie SZA		223	-	-	-
Ministerie TVS		312	-	-	-
Ministerie TCPC		191	-	-	-
Totaal	3907	3881	-	-	-
Onderwijspersoneel	919	920	-	-	-
Kustwachtpersoneel	43	46	-	-	-

Bron: Departamento Recurso Humano

Werkgeversbijdragen:

De werkgeversbijdragen bedroegen per 31 maart 2018 Afl. 25,1 miljoen (gelijk aan een begrotingsuitputting van 25.1%) en in vergelijking met het eerste kwartaal 2017, Afl. 0,7 miljoen (3%) meer.

Goederen en Diensten:

Goederen en diensten zijn tot nu toe gerealiseerd tot een bedrag van Afl. 33,5 miljoen (17.4% van de begroting), hetgeen Afl. 6,2 miljoen (15.7%) minder is dan vorig jaar. Een verklaring hiertoe is dat gedurende het eerste kwartaal 2018 overheidsdiensten slechts aanspraak konden maken op slechts 1/3 deel van de vastgestelde begroting van het dienstjaar 2017, omdat de begroting 2018 nog niet door de Staten was vastgesteld. Hierdoor is het aannemelijk dat diensten in de afgelopen periode voorzichtig waren in het aangaan van nieuwe verplichtingen.

Rente:

De totale rentelasten bedroegen per ultimo maart 2018 Afl. 54,8 miljoen, welke ten opzichte van het eerste kwartaal van 2017 Afl. 3,4 miljoen meer (6.7%) is. De uitputting van de begroting 2018 is berekend op 25%. De onderverdeling van deze kostenpost is als volgt: rente op geldleningen VV Afl. 33,6 miljoen, rente obligatielening LV Afl. 16,8 miljoen, rente op geldleningen LV Afl. 4,3 miljoen en rente op schatkistpromessen Afl. 0,1 miljoen.

Subsidies:

De subsidies bedroegen Afl. 48,6 miljoen, wat 3.4% meer is dan het eerste kwartaal van vorig jaar. De begrotingsrealisatie is berekend op 21.9%. Noemswaardige bedragen onder deze categorie zijn: subsidie aan instellingen niet zijnde onderwijs Afl. 13,0 miljoen, exploitatiesubsidie onderwijs Afl. 2,8 miljoen, salaris subsidie onderwijs Afl. 30,1 miljoen, projectsubsidie Afl. 1,7 miljoen en een bijdrage aan Arubus ten bedrage van Afl. Afl. 1,0 miljoen.

Overdrachten binnenland:

De overdrachten bedragen per 31 maart 2018 Afl. 26,2 miljoen (Afl. 2,7 miljoen of 9.6% minder dan vorig jaar). Ten opzichte van de vastgestelde begroting is de realisatie 20.7%. Onder deze categorie worden de volgende uitgaven geboekt: onderstand en overige gezinnen (Afl. 6,4 miljoen), duurtetoelagen voor pensioenen (Afl. 8,3 miljoen), overige pensioenen (Afl. 1,2 miljoen), reparatie toelagen (Afl. 8,8 miljoen).

Overdrachten buitenland:

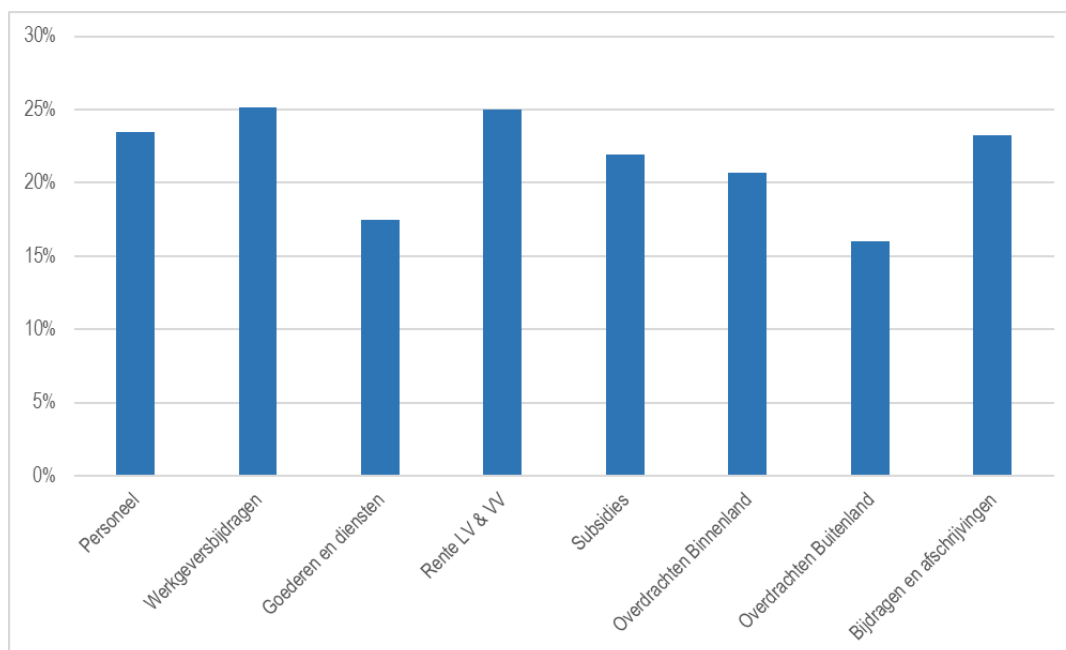
De voorlopig gerealiseerde overdrachten buitenland bedroegen in de afgelopen periode Afl. 3,2 miljoen wat Afl. 1,7 miljoen lager is dan vorig jaar (34.4%). De begrotingsuitputting is berekend op 16.0% en heeft in dit geval voornamelijk te maken met overdrachten aan het Gemeenschappelijke Hof van Justitie en een bijdrage van Afl. 0,2 miljoen aan de Caribbean Action Task Force.

Bijdragen en afschrijvingen:

De bijdragen en afschrijvingen bedroegen Afl. 37,5 miljoen wat Afl. 9,1 miljoen (19.6%) meer is dan de realisatie in het eerste kwartaal van 2017. De begrotingsuitputting is gelijk aan 23.2% van de begroting. Uitgaven die onder deze categorie zijn geboekt zijn: Landsbijdrage uitgekeerd aan de AZV Afl. 15,2 miljoen, uitkering aan Landsbedrijven Afl. 6,6 miljoen, zorg gerelateerde kosten Afl. 6,1 miljoen, afschrijvingen Afl. 6,7 miljoen, beschikbaar gestelde fondsen voor infrastructuur Afl. 2,1 miljoen en verrekeningen & bijdragen ten bedrage van Afl. 0,7 miljoen.

Samenvattend is een grafische weergave van de hierboven toegelichte kostenrealisatie, uitgedrukt in procenten van de vastgestelde begroting 2018 opgenomen.

Grafiek 2.2: Kostenrealisatie per 31 maart 2018 in procenten

Bron: Directie Financiën

2.2. Realisatie kapitaalrekening

De ontvangsten op de kapitaaldienst per 31 maart 2018 bedraagt Afl. 7,7 miljoen, wat Afl. 1,5 miljoen minder (16.7%) is vergeleken met het eerste kwartaal van 2017. De begrotingsrealisatie is gelijk aan 23.2%. De totale kapitaaluitgaven bedroegen per ultimo maart 2018 Afl. 6,1 miljoen wat Afl. 0,8 miljoen meer is dan het eerste kwartaal van het jaar 2017. De realisatie ten opzichte van e begroting is gelijk aan 6.8%. De kapitaaldienst boekte aan het einde van het eerste kwartaal een positief nettoresultaat van Afl. 1,6 miljoen.

Tabel 2.7: Kapitaalrekening per 31 maart 2018 in Afl.

Kapitaal Ontvangsten	t/m 31 maart 2018	t/m 31 maart 2017	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
<i>Verkoop onr. goederen en grond</i>	-	180,320	-	
<i>Kapitaalontvangsten</i>	-	-	-	
Lokale Kredietaflossing	974,281	1,005,945	6,317,000	15.4%
<i>Schenking binnenland</i>	-	-	-	-
<i>Schenking buitenland</i>	-	-	-	-
Vrijgekomen afschrijvingen	6,734,325	8,063,625	26,937,300	25.0%
<i>Reserves</i>	-	-	-	-
	7,708,606	9,249,890	33,254,300	23.2%

Kapitaal uitgaven	t/m 31 maart 2018	t/m 31 maart 2017	Begroot 2018	% Begrotings-uitputting
Investerings	901,241	258,068	51,218,000	1.8%
Vermogensoverdrachten	1,000,000	2,000,000	5,690,000	17.6%
Lokale kredietverlening	4,162,096	3,003,658	32,000,000	13.0%
	6,063,337	5,261,726	88,908,000	6.8%

Netto resultaat kapitaaldienst	1,645,269	3,988,164	(55,653,700)	-3.0%
---------------------------------------	------------------	------------------	---------------------	--------------

Bron: Directie Financiën

2.2.1 Korte toelichting op de kapitaaldienst per 31 maart 2018

Lokale kredietaflossing:

De lokale krediet aflossing bestaat uit ontvangsten uit studieleningen Afl. 0,9 miljoen en Afl. 0,1 miljoen aflossing van een aan APA verstrekte lening.

Vrijgekomen afschrijvingen:

De realisatie van de afschrijvingskosten zijn voorlopig geschat naar rato van de begroting 2018 en zijn per ultimo maart 2018 gerealiseerd voor 25% ten bedrage van Afl. 6,7 miljoen. De afschrijvingskosten in de exploitatierekening leiden niet tot uitgaven en worden in de vorm van een vrijval in de kapitaalontvangsten gecompenseerd.

Investerings:

Aan het einde van het eerste kwartaal bedroeg de realisatie van de investeringen Afl. Afl. 0,9 miljoen, een realisatie van 1.8%.

Vermogensoverdrachten:

De kapitaaloverdracht betreft een overdracht aan Post Aruba N.V. en bedroeg per einde van het eerste kwartaal Afl. 1,0 miljoen. De begrotingsrealisatie is berekend op 17.6%. Vergeleken met het eerste kwartaal van 2017 waren de vermogensoverdrachten Afl. 1,0 miljoen minder.

Lokale kredietverlening:

Tot aan het einde van het eerste kwartaal 2018 bedroeg de verleende lokale kredieten Afl. 4,2 miljoen (studieleningen), wat Afl. 1,1 miljoen meer is dan vorig jaar. De begrotingsrealisatie is berekend op 13.0%.

3. Meerjarig begrotingsbeleid

3.1 Inleiding

De actualiseringswerkzaamheden rondom het meerjarenkader 2018-2020 liepen parallel met het begrotingsproces voor het dienstjaar 2018. Dit hoofdstuk zal binnenkort een nieuwe vorm krijgen om meer inzicht te kunnen verschaffen in de beleidsuitvoering van het nieuwe kabinet. Thans worden zowel op ambtelijk als op ministerieel niveau gesprekken gevoerd om nieuw inhoud te geven aan het doel van dit hoofdstuk.

4. Financiering en schuldbeleer

4.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid

Conform artikel 2 van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2018 (AB 2018 no.23) is voor het jaar 2018 een financieringsbehoefte vastgesteld van Afl. 149.9 miljoen. Dit bedrag betreft enkel de in dit jaar verwachte financieringstekort en zal in de tweede helft van het jaar worden gefinancierd. In de begroting is zoals gebruikelijk een tabel opgenomen met de modaliteiten van alle leningen van het Land, inclusief alle in 2018 vervallende leningen. Conform schema dient dit jaar Afl. 337,1 miljoen te worden afgelost. De machtiging ter financiering hiervan is reeds in december vorig jaar door de Staten van Aruba toegekend (AB 2017 no.78). De Rijksministerraad heeft op 13 april jl. in het kader van artikel 29 van het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden ingestemd met het verzoek van Aruba om deze herfinanciering op de buitenlandse markt te arrangeren. De uitvoering daarvan wordt in de eerstvolgende rapportage behandeld.

Tabel 4.1. betreft de planning voor alle verplichtingen van het Land in het kader van de schuldendienst over dienstjaar 2018. Hieruit blijkt dat reeds in de eerste helft van dit jaar ca AFL 126 miljoen aan aflossingen moet worden betaald. Hiervan is AFL 74.4 miljoen in het eerste kwartaal ook conform schema betaald. Omdat de buitenlandse financiering cq., de financiering van alle aflossingen over 2018, naar verwachting pas aan het eind van de tweede kwartaal kan worden afgerond, is per 16 februari een bedrag van AFL 80 miljoen aan schatkistpromessen ingezet krachtens artikel II van de Landsverordening AB 2017 no.77.

Tabel 4.1: Leen-programma 2018

Planning aflossingen onderverdeeld naar binnen/buitenland

	k1	k2	k3	k4	TOTAAL
Binnenland	65.56	51.61	1.63	37.66	156.46
Buitenland	8.89	0.21	0.07	171.50	180.68
AFLOSSINGEN	74.45	51.82	1.70	209.17	337.14

Planning rente onderverdeeld naar binnen/buitenland

	k1	k2	k3	k4	TOTAAL
Binnenland	21.04	46.19	25.28	36.02	128.53
Buitenland	33.60	11.51	33.20	11.98	90.29
RENTE	54.64	57.70	58.47	48.01	218.82

4.2. Schuldstand

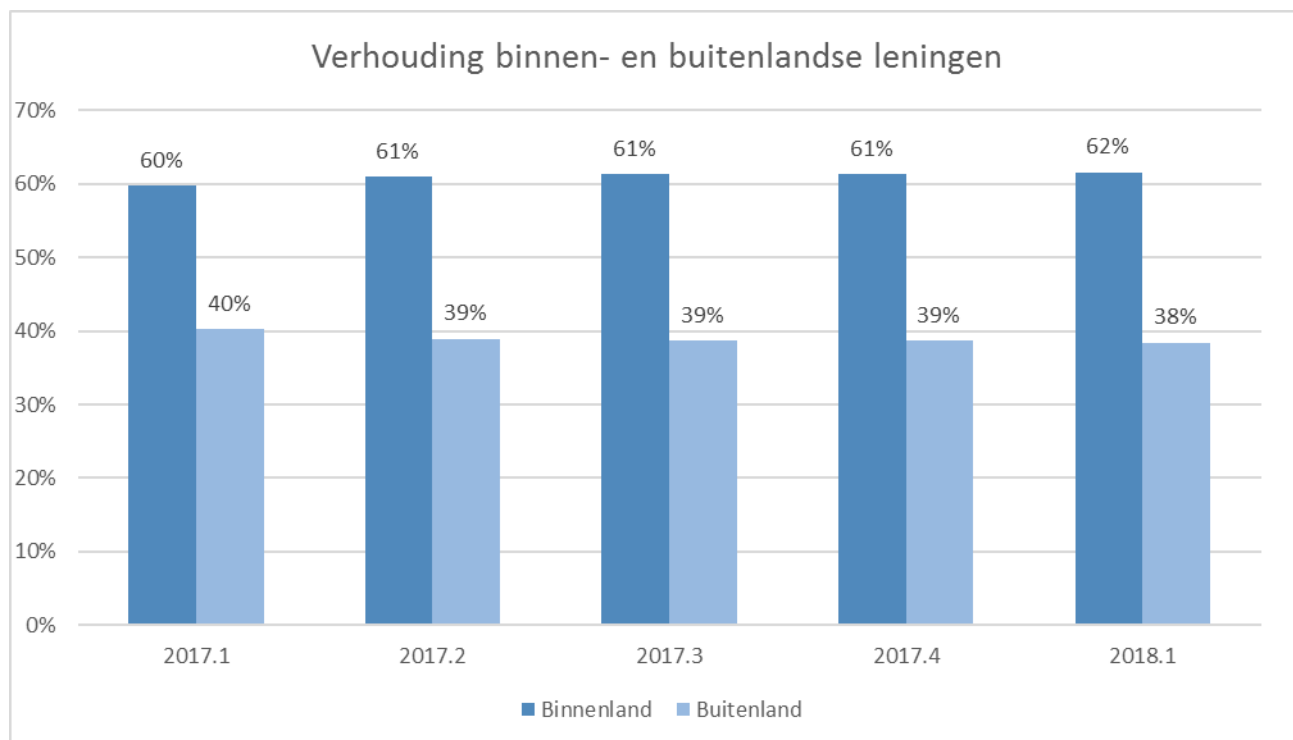
De schuldstand per ultimo van het 1e kwartaal – inclusief latente schulden - staat op Afl. 4,205.31 miljoen, waarvan het aandeel van de leningen Afl. 4,024.23 miljoen bedraagt. In onderstaande tabel wordt de schuldstand en de stand van de leningen nader belicht. De stand van de schulden is in het eerste kwartaal per saldo met AFL 10.1 miljoen toegenomen. Dit volgt voornamelijk uit het feit dat het bedrag aan uitgeschreven schatkistpromessen marginaal groter was dan het totaal aan afgeloste leningen en dat ook bij de kortlopende schulden een toename is te zien.

Om het schuldbeheer meer inzichtelijk te maken wordt onderscheid gemaakt tussen de leningen, de kortlopende schulden (doorgaans Unmet Financing Requirement of UFR) en de latente schulden. De leningen zijn ingedeeld overeenkomstig de comptabele richtlijnen zodat ook de aansluiting met 's Lands begrotingen en de jaarrekeningen mogelijk is. Hierbij geldt dat de kapitaal- of geldmarkt waarop een lening is geplaatst is bepalend voor de designatie van een lening als zijnde een binnen- of een buitenlandse verplichting. Het domicilie van de schuldeiser speelt daarbij geen rol. Van alle leningen in 's Lands portfolio aan het einde van het eerste kwartaal zijn ca. 62% binnenlandse leningen hetgeen uiteraard de vigerende schuldbeheerstrategie van het Land reflecteert.

Tabel 4.2: Schuldontwikkeling per kwartaal in Afl. Miljoenen

	2017 K1	2017 K2	2017 K3	2017 K4	2018 K1
Binnenlandse leningen					
Promessen en kasgeldlening	65.00	65.00	65.00	73.00	153.00
Staatsobligaties	1,296.27	1,485.27	1,610.08	1,610.08	1,576.18
Onderhandse leningen	715.49	666.09	512.09	496.98	496.98
Overige leningen	289.49	287.69	285.87	284.03	252.35
	2,366.24	2,504.05	2,473.04	2,464.09	2,478.51
Buitenlandse leningen					
Leningen N.I.O.	16.87	17.11	15.91	13.81	13.86
Leningen Rijksbegroting	19.86	21.20	21.93	16.13	16.57
Overige leningen EUR	7.65	7.93	8.21	5.96	8.31
Buitenlandse leningen USD	1,551.18	1,551.18	1,515.81	1,515.81	1,506.99
	1,595.57	1,597.42	1,561.85	1,551.70	1,545.72
Totaal Leningen	3,961.81	4,101.47	4,034.89	4,015.79	4,024.23
% BBP	80.6%	84.1%	82.7%	82.4%	80.4%
Kortlopende schulden	111.88	73.49	137.08	167.42	169.22
Extracomptabele schulden - Lease	12.39	12.26	12.13	11.99	11.85
Totaal UFR	124.27	85.75	149.21	179.41	181.07
Totaal schulden	4,086.08	4,187.22	4,184.10	4,195.20	4,205.31
% BBP	83.2%	85.9%	85.8%	86.04%	84.03%
BBP ¹	4,912.6	4,876.0	4,876.0	4,876.0	5,004.4
Noot					
¹) Bron BBP is Centrale Bank van Aruba					

Grafiek 4.1: Verhouding binnen- en buitenlandse leningen

Bron: Directie Financiën

4.3. Schuldendienst 2018

Op Tabel 4.3 wordt over de realisatie op de schuldendienst bericht. De betalingen aan aflossingen en rente verliepen in het eerste kwartaal volledig conform schema. In de rapportage over het vierde kwartaal 2017 is melding gemaakt van het feit dat de aflossingsdatum van een lening van AFL 70 miljoen met de vrijwillige instemming van de obligatiehouders van december 2017 naar december 2018 is verschoven. Om de aflossingsverplichtingen in 2018 op niveau te houden zijn vervolgens de aflossingsdata van twee buitenlandse leningen die oorspronkelijk in 2018 zouden moeten worden afgelost in samenwerking met de buitenlandse financiers uitgesteld tot 2022 en 2023.

Tabel 4.3: Verloop schuldendienst 2017 in Afl. miljoenen

		Aflossing	Rente	Totaal
2018		PRI	INT	TOTAAL
Kwartaal 1	real.	74.5	54.8	129.2
Kwartaal 2	proj.	51.8	57.7	109.5
Kwartaal 3	proj.	1.7	58.5	60.2
Kwartaal 4	proj.	209.2	48.0	257.2
Totaal		337.1	218.9	556.1

Bron: Directie Financiën. Noot: Er zijn enige afrondingsverschillen

4.4 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden van het Land bestaan grotendeels uit schulden aan zowel binnen- als buitenlandse handelscrediteuren. Verder zijn de schulden aan overheidsinstellingen en deelnemingen ook onder deze categorie opgenomen. Deze schulden stonden aan het eind van het 1e kwartaal 2018 op Afl. 181.07 miljoen, ofwel een toename van AFL 1.7 miljoen ten opzichte van het laatste kwartaal van vorig jaar. De schulden aan handelscrediteuren is zeer gering toegenomen ondanks het feit dat het Land, zoals eerder vermeld, de beschikbare ruimte in de schatkistpromessen opzij heeft gelegd om de aflossing op de leningen te borgen.

Betalingen uit hoofde van de (lease-)overeenkomst tussen Land Aruba en AREH N.V. worden zowel in de begrotingen als de jaarrekeningen als huurkosten verantwoord. De aan deze overeenkomst verbonden kosten worden in dit verslag volledigheidshalve vermeldt, al is er geen sprake van rentelasten noch aflossingen.

Tabel 4.4: Kortlopende schulden in Afl. miljoenen

	2016 K4	2017 K1	2017 K2	2017 K3	2017 K4	2018 K1
<i>Viottende Passiva:</i>						
UFR - buitenland	9.66	16.47	16.36	16.98	11.25	10.24
UFR - binnenland	87.08	95.41	57.13	120.10	156.17	158.98
	96.75	111.88	73.49	137.08	167.42	169.22
<i>Latente Schulden:</i>						
Huurovereenkomst AREH N.V.	12.52	12.39	12.26	12.13	11.99	11.85
Totaal Kortlopende Schulden	109.27	124.27	85.75	149.21	179.41	181.07

Bron: Directie Financiën

5. Financieel beheer

Met de nieuwe minister van Financiën, Economische Zaken & Cultuur is afgesproken dat de tot nu toe gevolgde strategie ten aanzien van het verbeterplan van het financieel beheer wordt voortgezet. De strategie is dat aanvankelijk wordt gefocust op de deelgebieden waarop tijdens de eerste PEFA-meting beneden norm is gescoord. Hierna zal het Land haar ambitieniveau moeten bepalen om de kwaliteit van het financieel beheer te kunnen waarborgen. Hieronder wordt conform afspraak (met de CAft) de stand van zaken van de lopende projecten per ultimo maart 2018 gepresenteerd¹. De systematiek, dat activiteiten waarvan de status aan het einde van het voorgaande kwartaal als 'gereed' zijn vermeld, in de daaropvolgende rapportages worden verwijderd, is gehandhaafd. Noemenswaardige ontwikkelingen in de uitvoering van de projecten worden achter het vakje 'update' kort toegelicht. Hieronder de status van de activiteiten waarop thans wordt gewerkt.

Tabel 5.1: Volledigheid en transparantie

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score	
2. Volledigheid en transparantie*				
PEFA INDICATOR 6: Volledigheid van informatie in begrotingstoelichting	A	B	A	
Acties:				Status²:
Info over financiële activa (investeringen) opnemen in begroting				IU
PEFA INDICATOR 9: Inzicht in financiële risico's zbo's en overheid NV's	B	C	B	
Acties:				Status:
Controle op de rekeningen van de fiscale rapporten die door de autonome overheidsinstellingen en publieke ondernemingen worden geleverd. Daarnaast moet een geconsolideerd overzicht gemaakt worden van de totale fiscale risico's.				IU
<i>Overige projecten onder Volledigheid en transparantie:</i>				
Initiatie testfase factuur in omloop (FIO) project bij Directie Financiën				G
Update:	- 'Go-live' van het FIO-project is uitgesteld vanwege bezettingsproblemen binnen de sub administratie crediteuren en het besluit om te focussen op de afsluiting van de administratie voor de samenstelling van de jaarrekening 2017 die uiterlijk op 1 juni 2018 moet zijn ingeleverd.			V

¹ Het betreft de voortgang van de verrichte activiteiten met betrekking tot de verdere verbetering van het financieel beheer in het algemeen en de PEFA-indicatoren in het bijzonder. Het PEFA-raamwerk bestaat uit standaard hoofdindicatoren die zijn onderverdeeld naar zes deelgebieden. Om zoveel mogelijk aan te sluiten met de in juli 2015 verrichte PEFA Self-Assessment, wordt langs de lijnen van deze zes deelgebieden gerapporteerd over de voortgang van het financieel beheer. De tweede meting zal in het najaar 2018 plaatsvinden.

² Definitie afkortingen: V = Vertraagd/CP = Continu Proces/IP = In Planning/IU = In Uitvoering/ UIE = Uitvoering in Eindfase/ G = Gereed

Tabel 5.2: Beleidsmatig begroten

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score	
3. Beleidsmatig begroten	B	C+	B	
PI-11: Deelname aan jaarlijkse begrotingsproces				
Actie:				Status:
Pilot project meerjarig begroten met aantal directies				IP
Update:	- Pilotproject meerjarig begroten in samenwerking met PBLQ: beleidsdirecties zijn uitgenodigd, maar project is nog niet begonnen door de werkzaamheden rondom de begroting 2018. Aanvang van dit pilot project is gepland na de zomer 2018.			
Werkgroep richtlijnen ramingsmethodiek van selecte belastingsoorten				IU
Update:	- Doel: opstellen van een werkprogramma met richtlijnen voor een ramingsmethodiek van selecte belastingsoorten. Verder om de realisatie van de ramingen op structurele manier te analyseren.			
Intensiveren begrotingsoverleg met begroting coördinatoren van Bureau van alle ministers				CP
Update:	- Bijeenkomsten voor de begrotingsvoorbereidingen voor het dienstjaar 2019 zijn reeds gepland.			
Introductie van reguliere wetgevingsoverleg en permanente (wekelijkse) afstemming tussen Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur, het Secretariaat van de Ministerraad, Directie Wetgeving & Juridische Zaken, en Directie Financiën. Bevordering van de planning ten aanzien van de voorbereiding en samenstelling van voornoemde documenten. Samenspraak, overleg met Raad van Advies.				CP
Update:	- Mede als gevolg van de opgedane ervaringen was de behandeling van de begroting 2018, afgezien van het feit dat de behandeling daarvan laat is begonnen, in april vlot verlopen. De begroting werd binnen één week behandeld en door de Staten aangenomen.			

Tabel 5.3: Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting	C+	D+	C+	
PI-18: Het beheer van de salarisadministratie				
Actie:				Status:
Verrichten deel payroll audits of enquêtes onder het personeel over laatste drie jaar.				IP
Update:	- Enquête onder het personeel is afgenomen (van 6 april tot 6 mei). Resultaten worden thans verwerkt.			
Project verkorting doorlooptijd verplichtingen bij Directie Financiën				V
Update:	- Dit project is technisch klaar maar is nu uitgesteld omdat de chef van de afdeling ter beschikking van het nieuwe kabinet werd gesteld. Thans wordt gewerkt aan de invulling van deze vacature.			
Implementatietraject van het ASYCUDA-systeem van de douane				V
Update:	- Dit betreft nog de implementatie van het 2de traject van ASYCUDA waar nog verschillende additionele modules moeten worden geïnstalleerd om de productie van management rapportages efficiënter te laten verlopen. De start van het project is doorgeschoven. Inmiddels is het projectovereenkomst ondertekend en een aantal douanebeambten hebben ook in de vierde kwartaal op Curaçao een training gevolgd. Afronding van het project is nog steeds vertraagd.			
Specifieke cursus voor importeurs (inclusief brokers) inzake geldende regels en procedures bij de import, februari 2017				G
Update:	- De tweede cursus is afgerond en certificaten werden in december uitgereikt.			

Op basis van de positieve ervaringen met de vorige cursus voor importeurs (inclusief brokers) inzake de vigerende regels en procedures bij import waarvoor certificaten in december zijn uitgereikt, wordt thans een derde ronde van de cursus gepland.		IP
Benoeming nieuwe Verificateurs		IU
	<ul style="list-style-type: none"> - Dit project werd niet eerder in de voortgang binnen het financieel beheer gerapporteerd omdat de aanvang ruim vóór de eerste kwartaalrapportage plaats vond. Uit de huidige bezetting van de Douane werden 10 douanebeambten geselecteerd die een twee jarige opleiding tot verificateurs hebben gevolgd. De opleiding had een duur van 2 jaar. - Ter afronding van deze opleiding moeten de verificateurs nog een stageperiode belopen (bij een nog te bepalen instantie). Naar verwachting zou de stage in de periode mei-juli 2018 moeten plaatsvinden. - Dit project is het resultaat van het CNI-project (Controle Na Invoer) die reeds is afgerond maar die binnen een jaar circa Afl. 400.000 meer aan inkomsten heeft gegenereerd voor de Douane en Afl. 200.000 aan boetegelden voor het OM. - De CNI wordt geïntensiveerd. 	
Implementatietraject HR Module binnen de Payroll Systeem Aruba		UIE
Update:	- Dit project bevindt nog steeds in de testfase.	V
Opvoeren van gescande documenten in de HRM-module van het PSA.		UIE
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Scannen van documenten is gereed, maar project is nog niet 'live' (naar diensten toe gelanceerd). - Wat nog moet gebeuren is het uitrollen van de dienstverlening naar de overheidsdiensten toe zodat zij toegang hebben aan de digitale documentatie. 	V
Implementatie van het 'middleware software key2' datadistributie.		V
Update:	- Vanwege technische issues is project vertraagd.	
Project functiehuis Land.		IP
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Het plan van aanpak ten aanzien van dit project is door voormalige kabinet goedgekeurd. Inmiddels gaf de nieuwe minister belast met Algemene Zaken ook haar akkoord t.a.v. dit project. - Volgende stap is dat medewerkers van de DRH intern een FUWASYS cursus moeten worden aangeboden. 	
Inlopen achterstanden in zowel de heffing als in de invordering (Belastingdienst).		IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De achterstanden in de heffingen lopen achter op de planning maar worden nauwlettend voortgezet. De DIMP heeft ook bij het einde van het jaar een aantal grote klanten bezocht om concrete afspraken te maken. - Verder is de DIMP nog bezig met de afwikkeling van de aangiften van 2013. - DIMP blijft structureel werken aan het inlopen van achterstanden en intensivering van de invordering. 	
Implementatie van een aantal wetsaanpassingen om diverse processen binnen de Belastingdienst efficiënter te maken en het ontvangstmoment van opbrengsten te optimaliseren.		IU
Update:	- Project nog in uitvoering.	
Verzorgen van trainingen om vaktechnisch kwaliteit bij de belastingdienst te kunnen waarborgen.		IU
Update:	- De Commiesopleiding Inning is afgelopen mei van start gegaan en staat gepland om in april 2018 te worden afgerond.	

Tabel 5.4: Administratie, vastlegging en verslaggeving

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):		Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Administratie, vastlegging en verslaggeving		C+	D+	C+	
PI-25: Kwaliteit en tijdigheid van de jaarrekening					
Tijdigheid opleveren jaarrekening 2017					IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarrekening 2016 is ingeleverd en concept Landsverordening tot bepaling van de slot van de rekening 2016 is in concept klaar en moet nog door de Staten voor behandeling worden geagendeerd. - Werkzaamheden ten aanzien van de jaarrekening 2017 zijn geïnitieerd. Naar verwachting wordt dit jaar conform de vastgestelde wettelijke data aan de respectieve instanties voorgelegd. - Centrale administratie werd toch later dan gepland afgesloten vanwege onderbezetting van de sub administraties. - De ARA is al bezig met haar (voor-) onderzoek op de jaarrekening 2017. Eerste gesprek met Directie financiën vond al plaats. - Op verzoek van de ARA wordt thans ook gewerkt aan de waarderingsgrondslagen bij het boeken van transactie op de balanspost geaccumuleerde exploitatietekort. 				
Implementatie project vastlegging administratieve organisatie Directie Financiën in Mavin Rules					CP
Standaardisatie van de rekeningschema					IP
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Het rekeningschema van het Land wordt bij elke herziening van de Landsverordening Instelling Ministeries (LIM) gewijzigd. Dit veroorzaakt inefficiënties en levert risico's dat de vergelijkbaarheid van de cijfers (tussen diensten en ministeries) in de toekomst toe, bemoeilijkt wordt. Doel van dit project is om het COFOG-model als basis te implementeren, waardoor het rekeningschema op basis van voornoemde universele classificatie stelsel wordt opgezet. Verder wordt meteen de mogelijkheid gecreëerd om standaard rapportage modellen te maken voor de LIM, IMF-rapporten waaraan het Land in de toekomst zou moeten voldoen. - Implementatie van het COFOG-model brengt tevens meer transparantie in de vergelijking van de publicaties van het Land, CBA en het CBS omdat laatstgenoemde instanties ook het COFOG-stelsel hanteren. - LIM 2018 is afgehandeld en project is wederom opgepakt en thans wordt een herziende planning gemaakt. 				
Interne audit op nieuwe processen en sanering van studieleningen					G
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Nadat de processen binnen de debiteurenadministratie zijn beschreven, werd een interim audit verricht door de interne auditfunctie van Directie Financiën op de vastgestelde procedures en beleidsrichtlijnen. - Een aantal knelpunten werden gesignaleerd en zijn reeds geadresseerd, waardoor een standaard controle blad is ontworpen die thans wordt ingevuld om de controle te vergemakkelijken. Knelpunten had te maken met de dossieropbouw. - Thans wordt gewerkt aan een mandatering van de Directeur van Directie Financiën aan de afdelingschef zodat verzoeken van kwijtscheldingen op efficiëntere wijze kunnen worden afgehandeld. 				
Audit door de CAD op het boekingsproces van de crediteurenadministratie van het Land.					G
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De CAD verrichte in het najaar een audit op het boekingsproces van de crediteurenadministratie. - Definitief rapport van bevindingen is uitgebracht en aandachtspunten worden thans geadresseerd waardoor de vastgelegde AO-proces nog aangepast moet worden (in Rules). - Naar aanleiding hiervan werd b.v. een extra functiescheiding gebracht in het beheer van het adressenboek. 				
Presentatie en training voor nieuwe begroting coördinatoren van het nieuwe kabinet					G
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Na het aantreden van het nieuwe kabinet heeft Directie Financiën de begrotingscoördinatoren van alle bureaus van de nieuwe ministers uitgenodigd om een presentatie bij te wonen om kennis te nemen van de regels en procedures bij het aangaan van verplichtingen (inkopen), de kredietbewaking, en de accordering en afgifte van facturen ter uitbetaling. 				

Besprekingen met MinFEC inzake bestedingsoverzicht per kostensoort per ministerie zodat tijdig dreigende overschrijdingen kunnen worden besproken en indien nodig maatregelen kunnen worden getroffen.		IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur Directie Financiën bespreekt in zijn regulier overleg met de MinFEC de maandelijkse kostenontwikkeling per ministerie om tijdig te kunnen bepalen indien maatregelen getroffen moeten worden om begrotingsoverschrijdingen te voorkomen. - Overheidsdiensten zullen ook maandelijks per email hun bestedingsoverzicht per email ontvangen. 	

Tabel 5.5: Extern toezicht en controle

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Extern toezicht en controle	C+	D+	C	
PI-26: Reikwijdte, aard en aanbevelingen externe audits				
De door de SOAB samengestelde "roadmap" wordt thans geoperationaliseerd met als doel een realistisch plan van aanpak op te stellen om een audit van de jaarrekening van het Land Aruba, het zij in de vorm van b.v. deelonderzoeken waar te kunnen maken. Het einddoel is dat de jaarrekening van het Land controleerbaar wordt en uiteindelijk gecertificeerd kan worden. Dit plan van aanpak zal tzt met de stakeholders worden besproken.				IP (nieuw)
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur van de CAD nam initiatief om hieraan te beginnen. - Gesprekspartners tot nu toe worden: Directie Financiën en de Algemene Rekenkamer (worden binnenkort benaderd). 			
Interne balansonderzoek (intern onderzoek naar controleerbaarheid van de jaarrekening)				IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De afdeling Financiële Rapportage & Analyse van Directie Financiën zal (voorbereidend op de werkzaamheden t.a.v. toekomstige accountantscontroles op de jaarrekening) een intern onderzoek verrichten op elke balanspost. - De plan van aanpak is aangepast. Eerst wordt gekeken naar een specifieke post: materiële vaste activa. Het doel is om de controleerbaarheid van deze balanspost in de huidige situatie te toetsen aan een aantal objectieve criteria. - Naar verwachting wordt dit deelonderzoek in juli 2018 afgerond. 			
Project Inventarisatie kwaliteit financieel beheer bij grote (risico) diensten				IU
	<ul style="list-style-type: none"> - In het verlengde van het voornoemde project heeft Directie Financiën op 26 februari 2018 een project geïnitieerd met ondersteuning van twee afstudeerders van de Financiële Faculteit van de Universiteit van Aruba om een inventarisatie te doen van de organisatie en bezetting van de financiële functie bij de overheidsdiensten. - Een uitgebreide survey is hiertoe ontworpen die binnenkort naar alle diensten zal worden aangeboden met het verzoek deze in te vullen. - Het uiteindelijke doel is om een objectief oordeel te kunnen vormen omtrent de kwaliteit van de opzet van de AO/IC bij de overheidsdiensten. Dit project (survey) zal binnenkort door de MinFEC worden aangekondigd. 			

6. Liquiditeitsoverzicht

6.1. Inleiding

De onderstaande tabel presenteert de liquiditeitsplanning voor dienstjaar 2018. De cijfers voor het eerste kwartaal van zijn voorlopige realisaties. Zoals gebruikelijk wordt bij het opstellen van de eerste projectie minimaal afgeweken van de in de begroting gemaakte aannames en opgenomen bedragen. Aanpassingen in de aannames en wijziging van projecties worden, waar nodig, vanaf de tweede kwartaal verwerkt.

Voor de presentatie van de liquiditeitsstromen wordt gebruik gemaakt van het door de Centrale Bank van Aruba in haar publicaties gehanteerde "Government Financial Operations"-formaat. Een volledige aansluiting met de begroting is niet direct mogelijk, omdat verschillende stelsels aan de verschillende overzichten ten grondslag liggen. De doelstelling achter het bestaan van dit overzicht is niet om de begroting te kunnen volgen, maar om de inzet van het werkkapitaal van het Land inzichtelijk te maken. Alle in dit overzicht opgenomen bedragen, inclusief de bedragen over voorgaande periodes, zijn voorlopige cijfers.

Tabel 6.1: Liquiditeitsrealisatie 2018

2018	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
<i>in AFL miljoen</i>												
	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>									
1. Ontvangsten												
1. Directe belastingen	41.24	35.39	37.83	27.11	123.41	47.47	34.02	37.80	42.99	37.67	40.31	97.04
2. Indirecte belastingen	42.08	36.61	38.99	42.99	39.81	40.38	40.77	42.74	48.41	44.14	48.30	48.23
3. Niet-belastingontvangsten	2.53	2.14	2.25	1.59	3.80	4.31	19.18	23.44	17.44	5.20	3.55	4.50
4. Overige ontvangsten	14.57	2.47	14.47	7.26	4.77	8.72	14.16	13.88	8.00	10.09	13.16	14.19
TOTAAL:	100.42	76.62	93.53	78.96	171.80	100.87	108.12	117.86	116.84	97.10	105.31	163.97
2. Uitgaven												
1. Salarissen	35.18	27.37	27.75	28.16	27.05	50.20	28.24	32.63	27.88	28.30	34.11	28.05
2. Werkgevers bijdrage	8.61	8.39	8.45	8.67	8.24	8.30	8.37	8.26	8.34	8.01	7.79	7.60
3. Salaris subsidie	9.80	9.72	10.25	6.55	11.13	18.53	7.00	9.57	8.75	10.34	14.13	11.38
4. Goederen en diensten	20.43	12.63	23.30	16.88	22.74	17.80	17.24	17.24	17.28	17.24	17.24	19.48
5. Rente	1.44	22.30	31.02	11.18	19.70	26.83	9.50	12.47	36.51	6.95	18.28	23.31
6. Ontwikkelingsfonds	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7. Investerings	1.25	0.09	1.42	5.19	4.84	7.57	6.03	3.34	11.81	9.38	4.58	11.79
8. Verrek., uitk. en bijdragen	0.00	10.11	0.00	9.73	9.73	10.56	11.90	12.72	12.72	12.72	11.90	12.69
9. Overdrachten en subsidies	20.67	18.50	11.26	13.70	22.44	30.79	17.34	20.31	15.61	22.01	22.59	27.83
10. Items n.i.e.	0.00	0.19	0.18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TOTAAL:	97.38	109.30	113.62	100.06	125.86	170.58	105.61	116.54	138.90	114.96	130.61	142.13
3. Leningen minus												
1. Leningen	2.70	1.62	0.10	0.00	0.00	12.58	12.00	3.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2. Aflossingen	0.28	0.36	0.34	0.26	0.27	0.30	0.79	0.81	0.79	0.70	0.85	0.56
TOTAAL:	2.43	1.26	(0.24)	(0.26)	(0.27)	12.28	11.21	2.19	(0.79)	(0.70)	(0.85)	(0.56)
4. Net buitenlands kapitaal												
1. Leningen buitenland	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	337.14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2. Aflossingen buitenland	0.05	0.00	8.82	0.00	0.21	0.00	0.06	0.00	0.00	0.00	93.63	77.87
TOTAAL:	(0.05)	0.00	(8.82)	(0.00)	(0.21)	337.14	(0.06)	(0.00)	(0.00)	(0.00)	(93.63)	(77.87)
5. Net binnenlands kapitaal												
1. Leningen binnenland	0.00	0.00	85.00	0.00	50.00	0.00	0.00	0.00	0.00	149.90	0.00	0.00
2. Aflossingen binnenland	0.62	5.53	64.43	0.53	50.54	0.54	0.54	0.54	0.55	30.76	0.55	76.35
TOTAAL:	(0.62)	(5.53)	20.57	(0.53)	(0.54)	(0.54)	(0.54)	(0.54)	(0.55)	119.14	(0.55)	(76.35)
Eindsaldo	(89.23)	(128.70)	(136.81)	(158.18)	(112.72)	141.89	132.60	131.19	109.38	211.36	92.73	(39.09)
<i>voorlopige cijfers</i>												

Bron: Directie Financiën

7. Collectieve Sector

Het Centraal Bureau Statistiek heeft op 22 februari 2017 haar definitieve "Advies met betrekking tot de collectieve sector Aruba" uitgebracht. Conform de "Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba" lid IX, d.d. 2 mei 2015, heeft de minister van Financiën en Overheidsorganisatie op 31 maart 2017 het CBS-advies met een voorstel over de Collectieve sector Aruba voor de jaren 2017 en 2018 voorgelegd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (MinBZK). De MinBZK heeft middels brief van 8 mei 2017 ingestemd met dit voorstel. Voor de begrotingsjaren 2017 en 2018 behoren de navolgende instellingen tot de collectieve sector Aruba:

- Land Aruba
- Uitvoeringsorgaan AZV
- Sociale Verzekeringsbank
- Serlimar
- Aruba Tourism Authority
- Universiteit van Aruba
- Stichting Education Profesional Basico (SEPB)

Onderstaand tabel presenteert de opbrengsten, kosten en het operationele resultaat per 31 maart 2018.

Tabel 7.1: Exploitatieresultaat collectieve sector per 31 maart 2018

	Opbrengsten 31 maart 2018	Kosten 31 maart 2018	Resultaat 31 maart 2018
Land Aruba	270,979,701	318,798,779	(47,819,078)
AZV	108,758,480	110,361,869	(1,603,389)
SVB	89,301,583	82,253,676	7,047,907
ATA	33,307,300	18,410,700	14,896,600
UA	3,187,501	3,359,916	(172,415)
Serlimar	5,040,041	6,937,947	(1,897,906)
SEPB	5,467,508	5,500,472	(32,963)
Totalen	516,042,114	545,623,358	(29,581,244)

Voorlopige cijfers collectieve 31 maart 2018.

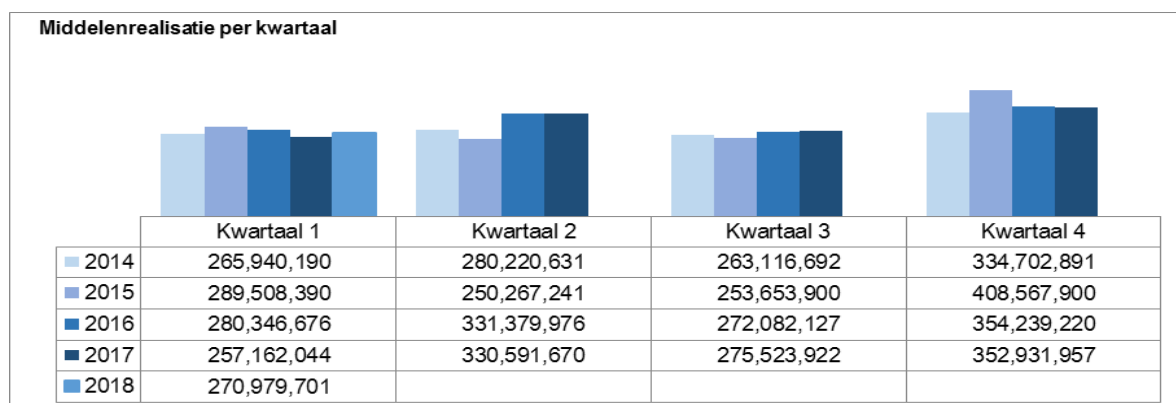
BIJLAGEN

Tabel I: Kerncijfers financiering en schuldbeheer:

Bedragen in Afl.x1 mln.	t/m 31 maart 2018	Begroot 2018	t/m 31 maart 2017
Land Aruba			
Financieringsbehoefte	-120.8	-487.1	-146.9
Aflossingen	74.7	337.2	75.7
Financieringstekort Land Aruba	-46.2	-149.9	-71.2
Collectieve sector			
Financieringstekort Collectieve sector	-27.9		
Tekort t.o.v. BBP 1ste kw. '18 Afl. 5,004.4 mln.	-0.6%		

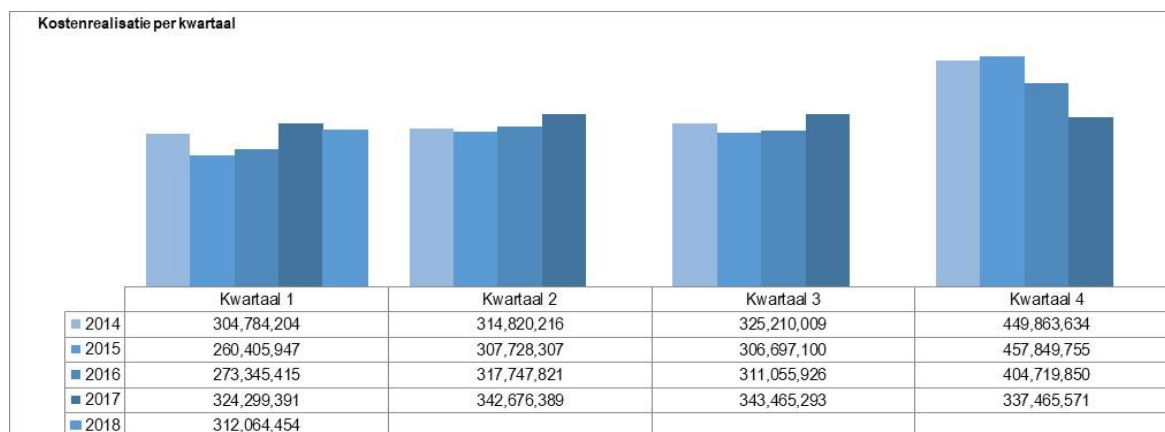
Bron: Directie Financiën & voorlopige cijfers exploitatieresultaat ontvangen van collectieve sector (zie verder hoofdstuk 7).

Grafiek I: Vergelijking middelenrealisatie per kwartaal 2014 - 2018 in Afl.

Bron: Directie Financiën. Cijfers 2014, 2015 en 2016 zijn cf. jaarrekeningen Land Aruba. Cijfers 2017 zijn voorlopige cijfers uit URK 4-2017.

Grafiek II: Vergelijking kostenrealisatie per kwartaal 2014 - 2018 in Afl.

Bron: Directie Financiën. Cijfers zijn cf. jaarrekeningen Land Aruba 2014, 2015 en 2016 exclusief afschrijvingskosten. Cijfers 2017 zijn voorlopige cijfers uit URK 4-2017.

Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

L.G.Smith Blvd. 76 Oranjestad, Aruba

Tel. (297) 528 4900

